

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

**ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ
СУЧАСНОГО СЛЕНГУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Кваліфікаційна робота

На здобуття ОС «бакалавр»
студентки IV курсу
галузь знань 03 «Гуманітарні науки»,
спеціальності 035 «Філологія»,
спеціалізації 035.041 «Германські
мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська»,
ОПП «Переклад з англійської та
другої західноєвропейської мови»

Лоліти КОВАЛЬ

Науковий керівник:

к.філол.н., асистент кафедри
теорії і практики перекладу з
англійської мови

Тетяна ДОНІЙ

«Допущено до захисту»

Протокол № 10 кафедри

теорії і практики перекладу з англійської мови

ННІФ від 30.05.2023

Завідувач кафедри _____ **Людмила СЛАВОВА**

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ СЛЕНГУ	5
1.1. Поняття «сленг» та історія його виникнення	5
1.2. Особливості функціонування англомовного сленгу	8
1.3. Лексичні трансформації в англійській мові	14
РОЗДІЛ 2. СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ СЛЕНГУ НА ПРИКЛАДІ РОМАНІВ МЕЙ МАСК «A WOMAN MAKES A PLAN : ADVICE FOR A LIFETIME OF ADVENTURE, BEAUTY, AND SUCCESS» ТА ДЖ. ГРІНА «LOOKING FOR ALASKA»	20
2.1. Генералізація та конкретизація	20
2.2. Випадки використання модуляції	27
2.3. Транскрипція та транслітерація	37
ВИСНОВКИ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	43
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ	46
АНОТАЦІЯ	47

ВСТУП

Актуальність дослідження. Проблема досягнення адекватності при перекладі безеквівалентної лексики є однією з найбільш актуальних проблем сучасної теорії та практики перекладу, що пояснюється специфікою самого об'єкта вивчення, який полягає у складній взаємодії тотожності та відмінності, значення та вживання, концептуального та власне семантичного планів лексичної одиниці.

Лексичний склад англійської мови, як і будь-якої іншої мови, містить велику кількість сленгових утворень, які відповідають певним соціальним і професійним групам людей. Існування різноманітних діалектизмів, сленгізмів тощо свідчить про те, що мова залишається динамічною системою, яка постійно живе та розвивається.

Сленг як різновид мовного стандарту традиційно привертає увагу вітчизняних і зарубіжних філологів яскравим емоційно – експресивним забарвленням, лаконізмом і образністю сленгу, здатністю постійно змінювати межі, що відокремлюють його від мовної норми. Вивчення цих питань дає змогу зрозуміти тенденцію розвитку мови в цілому, заглянути в її майбутнє, висвітлити проблему «мова та її середовище», важливу не лише для соціальної, а й для «внутрішньої» лінгвістики.

Об'єктом дослідження є сленгові лексичні одиниці роману Мей Маск «A woman makes a plan: advice for a lifetime of adventure, beauty, and success».

Предметом дослідження є лексичні трансформації в процесі перекладу сленгу англійською мовою.

Мета роботи – дослідити лексичні трансформації в процесі перекладу сленгу англійською мовою.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- 1) Проаналізувати поняття «сленг» та історію його виникнення;
- 2) визначити особливості функціонування англомовного сленгу;
- 3) виокремити лексичні трансформації в англійській мові;

- 4) виділити труднощі, які виникають при перекладі лексичних та граматичних одиниць сленгу в ході: генералізації та конкретизації, модуляції, транскрипції і транслітерації, і створити класифікацію способів перекладу.

Теоретичне значення роботи полягає в систематизації теоретичних поглядів лінгвістів на функціонування нелітературної лексики англійської мови, визначенні співвідношення понять «нелітературна лексика» та «сленг», обґрунтуванні закономірностей англійського сленгу як різноманітність соціальних діалектів.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати дозволять викладачам, студентам і перекладачам врахувати закономірності розвитку та лексичні трансформації в процесі перекладу сленгу англійською мовою, як спеціальної лексики, для виконання художнього перекладу.

У роботі використано: описовий, контекстний методи та метод кількісного аналізу. Описовий метод дозволив систематизувати та тлумачити сленгові одиниці, які склали матеріал дослідження. Контекстний метод допоміг визначити мовні та позамовні ознаки новоутворень та сленгу; кількісний аналіз допоміг визначити частотність уживання перекладацьких трансформацій сленгових одиниць.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ СЛЕНГУ

1.1 Поняття «сленг» та історія його виникнення

Найважливішим засобом людського спілкування є мова. Це засіб, за допомогою якого кожна культура може виразити свою сутність. Мова відображає культурно-історичне походження кожного народу в певну епоху. Мова постійно змінюється. І не завжди ці зміни на краще.

Кожна розвинена літературна мова характеризується множинністю та різноманітністю функційно-стильових реєстрів. Одним із таких реєстрів є розмовне мовлення, зокрема така її сфера, як відносно замкнені знижені розмовні жанри (просторіччя, жаргон, арго, сленг). Знижені жанри наділені яскравою національно-мовною та соціальною специфікою, тому ці елементи найчастіше використовуються у творах художньої літератури для створення колориту й образної характеристики персонажа.

Одним із соціолектів мови, який швидко змінюється, є сленг. Як стверджує відомий лінгвіст і укладач сленгової лексики Е. Партрідж, сленг існує з давніх-давен, оскільки люди завжди намагаються урізноманітнити мову більш живими словами, замінити незрозумілі наукові терміни словами, більш доступними широкому колу людей [1, с. 14].

В Англії сленг існував вже в XIV ст., Але саме це мовленнєве явище було відоме під іншими найменуваннями, і найчастіше як *cant* [13, с. 19]. Терміном сленг спочатку називався жаргон британських злочинців [11, с. 92].

У 1802 р. термін сленг став використовуватись і для позначення професійних жаргонів, а в 1818 р. також і для розмовного мовлення, яке знаходиться за межами літературної мови, складаючись із неологізмів та слів, що вживаються у спеціальному значенні [14, с. 113]. З другої половини XIX століття, за спостереженнями Е. Партріджа (1960), термін сленг став загальноприйнятим позначенням для «незаконного» розмовного мовлення.

До початку 90-х років ХХ століття українська лінгвістика підійшла, закріпивши за сленгом такий зміст: під сленгом розуміється жаргонізоване просторіччя, яке не має жодної соціальної чи професійної прикріпленості та вживане широкими соціальними групами [17, с. 18]. Наявні в українській лінгвістиці визначення сленгу мають менш емоційний та більш теоретичний характер.

На мій погляд, сутність поняття сленг в українській лінгвістиці найточніше відображає значення терміна:

1) те саме, що жаргон (у вітчизняній літературі переважно стосовно англійських країн);

2) сукупність жаргонізмів, що становлять шар розмовної лексики, яка відбиває грубувато-фамільярне, іноді гумористичне ставлення до предмета мовлення.

Сленг складається зі слів і фразеологізмів, які виникли і спочатку вживалися в окремих соціальних групах, і відображає ціннісні орієнтації учасників цих груп. Елементи сленгу або швидко зникають із вживання, або входять до літературної мови, призводячи до виникнення тонких стилістичних та семантичних відмінностей.

Сленг присутній у всіх сферах людської діяльності. Він змінюється відповідно до часу і простору. На сленг впливають усі зміни, що відбуваються в суспільстві, і не останню роль у формуванні сленгу відіграє все те, що притаманне певному колу людей, їхні інтереси, теми спілкування, їх діяльність. Часто одиницями сленгу є слова, запозичені з інших мов або з мови інших верств населення.

Питання сленгу є предметом постійних наукових досліджень. Все більше сучасна філологія приділяє увагу поняттю сленг. Проблеми сленгу досліджували такі вчені, як Е. Партрідж, Ч. С. Леланд, У. Потятинник, М. Столяр та багато інших.

Протягом власного існування, яке налічує більше п'яти сторіч, молодіжний сленг все ще залишається одним з маловивчених і спірних об'єктів

лінгвістичних досліджень. Він викликає особливий інтерес у лінгвістів та соціологів, адже саме у мові молоді яскраво проявляється живе творче начало молодих людей, їхня ментальність. Творцями даного мовного феномена є молоді люди у віці від 11 до 30 років, що володіють загальними психологічними та культурологічними характеристиками, а також загальним соціальним статусом з точки зору різноманітності ролей, що виконуються ними в суспільстві. Соціалізація молоді відбувається в групах за інтересами, що формують, як правило, свій груповий лексикон.

Для групового спілкування властивий так званий «молодіжний тон»: характерні вітання, звертання, позначення оточуючих, метафорична (часто гіперболічна) манера говоріння, особливі вигуки і репліки зі словами захоплення і засудження, а також різноманітні мовні ігри. Специфічні властивості лексики окремої молодіжної групи розвиваються під впливом субкультури, що поєднує її членів. Поряд з цим існують і загальноживані серед молоді мовні одиниці. Всі зазначені особливості об'єднуються під «дахом» молодіжного сленгу [7, с. 51].

Дослідження сленгу відрізняються міждисциплінарним характером, тому що вони ведуться на перетині лінгвопрагматики і соціолінгвістики, теорії мовленнєвих актів і методики викладання іноземних мов, психології, соціології та соціальної антропології, культурології та гендерних досліджень [13, с. 63].

Мета вивчення сленгу та сленговживання на теоретичному рівні полягає в розумінні того, як люди успішно керують міжособистісними відносинами для досягнення особистих і групових інтересів [11, с. 32].

Фактично учасники сленгової інтернет-комунікації являють собою своєрідний клуб, учасники якого мають загальний набір ціннісних установок, актуальних проблем і завдань. Це суттєво спрощує спілкування, що дає можливість людям, що зазнають проблеми з комунікацією, нівелювати їх значення і вступити в активний процес спілкування.

Насправді спрощений характер соціальної взаємодії є тим підґрунтям, яке визначає одночасно і привабливість, і оманливість онлайн-ігор. Формуються гік-спільноти та організації, які створюються за типом реальних організацій, проте система відносин в них істотно спрощена.

Мовні правила практично не працюють і втрачають свою значимість при спілкуванні в Інтернеті. Неправильне вживання прийменників, опущення апострофа, відсутність артиклів, підміна займенників, використання невідповідних форм слова, зміни в утворенні порівняльних форм прикметників зустрічаються майже в кожному коментарі.

1.2 Особливості функціонування англомовного сленгу

Використовуючи у своєму мовленні сленг, молодь намагається виразити своє критичне, іронічне ставлення до системи цінностей дорослих, проявити свою незалежність, самоствердитися, завоювати популярність у молодіжному середовищі, а також роблять спробу виділитися з маси, особливо по відношенню до груп дорослих носіїв мови особливою мовою, так званою «модною» мовою. Загальновідомим є той факт, що молодь прагне до самовираження також за допомогою зовнішнього вигляду, форми проведення дозвілля та ін. [28, с. 11].

Сленг також є одним із засобів самовираження молодих людей, а також засобом приховати сенс сказаного ними від оточуючих «чужих» людей, тобто це їх таємна, зашифрована мова. Молодіжний сленг – це пароль для усіх членів референтної групи. Їх мовленнєвий набір відрізняється від загальновживаного наявністю типових слів та виразів, які вживаються, наприклад, лише учнями певної школи чи мешканцями окремого двора, та виступають своєрідними візитними картками молодіжної культури [26, с. 263].

Однією з причин появи сучасного молодіжного сленгу є розвиток різних видів зв'язку, таких як SMS, ICQ або e-mail. Це впливає на те, що підлітки,

намагаючись швидко написати повідомлення, використовують скорочені форми звичайних виразів [21, с. 104].

Таким чином, можна зробити висновок, що основними причинами появи та популяризації англійського молодіжного сленгу є наступні:

- прагнення виразити своє критичне ставлення до дорослих;
- проявлення незалежності та самобутності, самоствердження;
- намагання здобути популярність у молодіжному середовищі, спроба виділитися;
- потреба «скорочення» лексичних одиниць для оптимізації спілкування засобами Internet [3, с. 139].

З кожним роком інтерес до сленгу зростає все більше. Про це свідчить велика кількість міжнародних конференцій та нарад, репортажі на телебаченні та в щоденних газетах. На додаток до науково-дослідних публікацій, що постійно з'являються, створюються науково-популярні праці, які досліджують сленги.

До сьогоднішнього дня відбуваються дискусії щодо різних методів дослідження молодіжного сленгу, та про те, до якої лінгвістичної категорії його слід відносити, які функції він виконує тощо.

Не тільки лінгвістика цікавиться молодіжними сленгами, яку зараз можна охарактеризувати як міждисциплінарну область досліджень. Соціологи, психологи та педагоги значно доповнюють і сприяють стану досліджень мови молоді.

М. Маккарті представив шість напрямків у дослідженні молодіжної мови:

- **Прагматичний напрямок:** сюди входять дослідження, які направлені на різні форми спілкування, частинки розмови, підкріплюючі слова тощо, які привертають увагу.
- **Лексикографічний напрямок** націлений на створення словників і розглядає молодіжну мову як особливу мову. Критика цього підходу полягає в тому, що він часто занадто сильно гомогенізує молодь та її лексикони.
- **Етнографічне дослідження** займається деталями вираження та функціонування групового спілкування серед молоді.

- **Напрямок дослідження аналізу стилю мовлення** спирається на досвід конкретної групи для пояснення конкретного стилю мовлення. Розглядаються конкретні ситуації групового спілкування.

- **Культурно-аналітичне молодіжне дослідження** молоді займається функціональними аспектами специфікації поколінь від соціальних конвенцій.

- **Порівняльне дослідження** молодіжної мови намагається знайти міжнародні подібності та відмінності у явищі молодіжної мови.

Як показують дослідження сленгів різних науковців, сленги можна класифікувати з точки зору лексико-семантичного, функціонального, етимологічного, структурного та стилістичного аспектів [30, с. 209].

Молодіжну мову як особливу мовну форму існування англійської мови можна розглядати з кількох аспектів. Особливими аспектами розгляду є:

- усність молодіжної мови в цілому як фонетична, лексична, граматична, стилістична та ситуативна реалізація.

- письмова форма з лексичними особливостями молодіжної мови.

- письмова форма в засобах масової інформації, придатна для молоді [27, с. 4].

У дослідженні в центрі уваги знаходяться лексико-семантичний, функціональний, соціально-груповий, стилістичний та структурний аспекти, бо дослідження цих процесів являється дуже актуальним в сучасній лінгвістиці.

Соціолінгвістичний аспект, як наголошує М. Столяр, має на меті вивчення особливостей використання сленгів різностатусними групами молоді, а також специфіки територіального та гендерного його використання.

Розглядаючи сленгізми з точки зору **стилістичного** аспекту, дало змогу зробити висновки, що когнітивна функція сленгізмів, визначальна тим, що більшість найменувань несуть в собі додаткову інформацію, яка не присутня в стандартних значеннях. Саме так носії соціолекту репрезентують знання про навколишній світ.

Соціально-груповий аспект дослідження сленгів означає, що молода людина хоче ідентифікувати себе в суспільстві за допомогою певної лексики. Цей аспект реалізується з метою визначення загальномолодіжного сленгу, жаргон наркоманів, професійні соціолекти, які можуть бути включені до молодіжного сленгу тощо [26, с. 264].

За структурою сленгові одиниці поділяються на прості, складні і складені. Було виявлено, що сленги будуються за допомогою афіксації, скорочення, словозлиття та утворення фразових дієслів.

Для дослідження молодіжного сленгу з точки зору **функціонального** аспекту використовувались описувальний та порівняльно-зіставний методи з метою опису спільних та відмінних рис англійського сленгу з українськими відповідниками. Сленгізми для вивчення функціонального аспекту обиралися за допомогою методу суцільної вибірки.

У роботі молодіжний сленг розглядається з точки зору **лексико-семантичного аспекту**, а саме розглядаються лексичні особливості англійського сленгу. У дослідженні молодіжний сленг розглядається також з точки зору лексико-семантичного аспекту. Досліджувана лексика є складовою лексико-семантичної системи мови. Слово, як основний об'єкт лексико-семантичної системи мови, організовує свій зміст за трьома структурними напрямками: парадигматичним, синтагматичним та епідигматичним. Парадигматична вісь утворює лексико-семантичні поля, синтагматична виявляється у лінійних, контекстових зв'язках слова, а епідигматична базується на асоціативних зв'язках та образності людського мислення.

У роботі наявна класифікація сленгової лексики з точки зору соціально-групового аспекту функціонального підходу. Цей аспект дає можливість молоді через різні сфери функціонування, через специфічну лексику ідентифікувати, виражати себе [6, с. 38].

Англійський молодіжний сленг є дуже цікавим лінгвістичним феноменом, який обмежений не лише віковими, а й соціальними, часовими

рамками та навіть територіальними кордонами. Він функціонує зазвичай у середовищі учнів, студентів та міської молоді.

Найбільш перспективним напрямом дослідження є лексико-семантичний аналіз. Молодіжний сленг постійно змінюється, приходять якісь нові слова, а ці покажчики допомагають прослідити тенденції, які проявляються у молодіжній мові.

Безпосередні витоки теорії дискурсу сленгового мовлення і методів його аналізу можна віднайти у дослідженнях мовного вживання (німецька школа П. Хартмана, П. Вундерліха і інших) [Цит. за: 16, с. 27], у теорії соціолінгвістичного аналізу комунікації (американська школа Є. Щеглова, Г. Закса і інших) [Цит. за: 16, с. 28], у логіко-семіотичному описі різних видів тексту – політичного, дидактичного, оповідного, – у роботах представників французького постструктуралізму (семіотичні дослідження в лінгвістиці – А. Греймас, Е. Ландовський та інші) [Цит. за: 16, с. 29], в моделюванні породження мовлення в когнітивній психології, описі етнографії комунікації в антропологічних дослідженнях. Більш віддалені основи теорії дискурсу можна знайти в роботах М.М. Бахтіна. Непрямі відносини пов'язують теорію дискурсу з риторикою, різними версіями вчення про функціональні стилі, із радянською психолінгвістичною школою, а також із різними напрямками дослідження розмовного мовлення.

На сучасному етапі розвитку наукової думки дискурс сленгового мовлення перебуває в центрі уваги ряду гуманітарних наук: лінгвістики, філософії, психології, літературознавства, політології, етнографії, теорії комунікації та інших.

Перехід до дискурсивної парадигми є закономірним розвитком мовознавчої думки. Узагальнивши підходи вчених до еволюції лінгвістичних учень, Д. Сизонов зазначає, що такого роду еволюція відбувається завдяки «послідовній зміні чотирьох основних наукових парадигм – порівняльно-історичної, системно-структурної, комунікативно-функціональної і когнітивно-дискурсивної» [16, с. 32].

Інша важлива відмінність дискурсивного підходу від класичних підходів у вивченні сленгу полягає в тому, що цей підхід визнає наявність двох ідеологій сленгу: Politeness1 і Politeness2. Politeness1 об'єднує набір норм, якими керуються в повсякденному спілкуванні рядові носії мови при оцінюванні мовних дій як важливих / ввічливих; Politeness2 позначає інтерпретацію сленгу як наукового спеціального терміна в теоретичних пошуках науковців [17, с. 55].

Прихильники дискурсивного підходу звертають пильну увагу на соціальний характер сленгу [18, с. 68]. Оскільки «постмодерністи» не розглядають його як щось детерміністське, пов'язане з певними лінгвістичними формами і функціями, то вони закликають до аналізу набагато більших в порівнянні з окремими пропозиціями або окремими висловлюваннями фрагментів автентичної щохвилинної взаємодії комунікантів, що отримало назву «relational work» (діяльність комунікантів зі створення міжособистісних взаємин між собою) [17, с. 118].

Ще одна характерна і позитивна сторона дискурсивного (постмодерністського) підходу полягає в тому, що його прихильники розглядають сленгове вживання як відносно малу частину «relational work», аналізуючи сленг тільки на тлі інших видів оцінок міжособистісних відносин. Як вид діяльності «relational work» охоплює весь спектр вербальної та невербальної поведінки комунікантів (від прямої, тобто грубої, агресивної, знецінювальної мовної поведінки до важливої мовної поведінки).

В рамках «relational work» сленг є дискурсивним поняттям, що зароджується на основі особистих сприйнятів інтерактантів та їх суджень про власну комунікативну поведінку і поведінку їх співрозмовників. Визнаючи, як було показано вище, важливість універсальної теорії сленгу, П. Грабовий, проте, класифікує її тільки як теорію доречних або важливих мовних дій зі збереження соціальних облич комунікантів, тому що, в її розумінні, ця теорія заснована на ідеї пом'якшення наслідків від загрозливих соціальному обличчю мовних дій, залишаючи поза увагою нечемні і грубі мовні дії [3, с. 139].

Що стосується поняття норми, яка багато в чому відіграла центральну роль в класичних теоріях сленгового вживання, в дискурсивному підході норма не розглядається як певна проста, вічно наявна даність, а вважається нестійким, мінливим дискусійним інструментом, що не обов'язково однаково сприймається усіма членами даного колективу [12, с. 185].

Отже, зовсім не зайвим буде вивчення даного феномена з обов'язковим урахуванням теоретичних положень лінгвоекології, тому що соціолінгвістика, прагмалінгвістика і лінгвоекологія легко можуть знайти точки перетину в аналізі як екологічного, позбавленого грубості мовлення, так і мовлення, в якому в силу різних факторів, включаючи фактори адресанта і адресата, присутня не екологічна лексика, а лексика, яка в звичайних умовах засмічує мовлення, проте її не завжди можна однозначно віднести до мовних проявів невічливості, знецінення обличчя опонента.

1.3 Лексичні трансформації в англійській мові

Переклад є білінгвальним рецептивно-репродуктивним різновидом мовленнєвої діяльності, що передбачає сукупність смислового сприйняття, осмислення й репродуктивного викладу тексту (висловлювання) й заснований на розвинених мовних та екстралінгвістичних компетенціях та здатності до відтворення й передання засобами мови перекладу концептуального уявлення, яке відповідає концептуальному уявленню у вихідній мові [19, с. 63].

До числа основних видів перекладу за формальним та процедурними ознаками належать: усний послідовний, усний синхронний та письмовий.

У синхронному перекладі велика роль імовірнісного прогнозування та пам'яті (особливо оперативної); від цього залежить темп та якість роботи перекладача. Рецептивний та репродуктивний процеси досягають найбільш повного «злиття» саме в цьому виді перекладу.

Що ж до мотиву у перекладі, він завжди має опосередкований характер. Предмет діяльності – сприйнята й відтворювана думка – задовольняє

соціальну потребу через задоволення викликаної нею когнітивно-комунікативної потреби. При цьому за ступенем опосередкованості мотивації перекладу саме соціальними потребами його види досить явно відрізняються від найбільшої опосередкованості мотивації у синхронному до найменшої опосередкованості в письмовому перекладі [9, с. 21]. Найбільш продуктивним, а також повним та глибоким за ступенем розкриття авторського задуму є письмовий переклад.

Порівняльний лінгвоперекладацький аналіз особливостей різноманітних трансформацій, що використовуються при перекладі художньої літератури з англійської мови на українську, набуває в даний час особливої актуальності за рахунок необхідності всебічного вивчення мови художньої літератури. Такі твори вимагають адекватного високохудожнього перекладу. І з подальшим накопиченням потенціалу наукових знань якість перекладу творів художньої літератури набуває все більшої і більшої значущості [4, с. 139].

У процесі перекладу часто виявляється неможливість використання відповідних слів і виразів, які надає словник. Відбувається це через відмінності систем вихідної мови і мови перекладу. У подібних випадках перекладач вдається до процесу трансформації перекладу. Такий переклад полягає в перетворенні внутрішньої форми слова або словосполучення або ж її повної заміни для адекватної передачі змісту висловлювання.

Граматичними проблемами перекладу можна вважати лише ті проблеми, що перебувають у сфері перекладацької, а не мовної компетентності. Так, розглядаючи та зіставляючи різномовні тексти, необхідно пам'ятати про те, що англійська та українська мови належать не лише до різних гілок індоєвропейської родини мов, але й до різних структурних типів мов: перша мова є прикладом переважно аналітичної мови, де граматичні відношення у реченні передаються вільними граматичними морфемами; українська ж мова є флективною, де граматичні значення та відношення передаються за допомогою пов'язаних граматичних морфем – флексій. Саме різниця у побудові мов, у наборі їх граматичних категорій, форм

та конструкцій складають серйозну частину граматичних труднощів перекладу.

При перекладі традиційних та усталених у мові словотвірних моделей зазвичай виникають проблеми виключно через їхню перевантаженість при перекладі – так, англійські утворення з суфіксами *-ible-* та *-able-* наділені яскраво вираженою семантикою дієслівності, потенційної відкритості для дії, через що переклад ускладнюється, вимагаючи необхідності розгортання елементу дієслівності окремим словосполученням або навіть залежним реченням.

Необхідність застосування граматичних трансформацій природно виникає у процесі перекладу, так як в українській мові відсутні такі граматичні категорії, як артикль, герундій, інфінітивні комплекси, абсолютна номінативна конструкція. Граматичні трансформації зумовлюються різними чинниками – як суто граматичного, так і лексичного характеру, хоча вирішальну роль відіграють граматичні чинники мови перекладу.

Типовою для застосування в процесі перекладу художніх творів українською мовою є трансформація заміни порядку слів. Зміна порядку слів – це трансформація, за допомогою якої у перекладеному реченні змінюється порядок слів у порівнянні з реченням оригіналу відповідно до норм синтаксису мови, якою відбувається переклад [5, с. 77].

Для англійського синтаксису є типовим використання складних конструкцій, що вводяться вказівним займенником *that*. При перекладі українською мовою подібні речення завжди спрощуються і відтворюються простими реченнями.

У той час, як для англійських питальних речень притаманним є непрямий порядок слів, українські перекладачі часто трансформують речення до норм українського синтаксису. З цією метою вони вживають трансформацію заміни порядку слів. В українських перекладах спостерігаємо, що присудок стоїть перед підметом, що є типовим для перекладу речень з прямою мовою, коли слова автора знаходяться після неї.

Отже, можна відзначити, що найчастіше в перекладах застосовуються трансформації внутрішнього поділу і заміни порядку слів, що зумовлено особливостями української мови.

Труднощі перекладу на прагматичному рівні можуть виникати, якщо перекладач не вповні здатний справити у перекладі таке ж враження на читача, яке вдалося справити на нього автору оригінального тексту, наприклад, не може розрізнити відтінки значень, що вживаються у різних контекстах, неправильний переклад чи добір еквівалентів до ідіом, метафор та паремій тощо [6, с. 58].

Здійснюючи переклад тексту, перекладач повинен здійснити аналіз прагматики тексту (передбачити потенційний комунікативний ефект, який справлятиме текст відносно узагальненого реципієнта). Він має відтворити прагматичний потенціал оригіналу, тобто забезпечити здійснення бажаного впливу на реципієнта перекладу.

Попри те, що перекладач цілком може сформулювати власне особистісне ставлення до повідомлення, він не має допустити, аби це особистісне ставлення негативно вплинуло на точності відтворення ідеалу. Відтак, до перекладача висувається вимога прагматичної нейтральності.

При виконанні перекладу перекладач повинен враховувати належність реципієнта до іншої мовної спільноти, ніж автор оригінального тексту, наявність у нього інших знань, життєвого й культурного досвіду. В тих випадках, коли подібні розбіжності можуть завадити повноцінному розумінню вихідного повідомлення, перекладач повинен внести до тексту перекладу необхідні зміни.

Прагматичні проблеми при перекладі безпосередньо пов'язані з жанровими особливостями оригіналу. Так, при перекладі ідіом, прислів'їв та приказок наявність еквівалентної одиниці в мові перекладу сама по собі далеко не завжди здатна забезпечити адекватний результат. Подеколи збереження образного компоненту тексту оригіналу буває настільки важливим, що дослівний переклад відповідного виразу постає більш вдалим

рішенням, ніж пошук еквівалента. Проте у випадку, коли перекладач не враховує відсутності когнітивних паралелей між мовами та перекладає ідіому буквально, у читача можуть виникнути серйозні проблеми з розумінням тексту.

При перекладі твору перекладач має не лише виконати детальний, грамотний і точний переклад, а й забезпечити збереження ідіостилю автора. Зберегти властивий конкретному автору стиль написання перекладач зможе лише після детального знайомства із творчістю письменника, його іншими творами [3, с. 138].

Вирішенням описаних вище проблем при перекладі художнього твору є застосування перекладацьких трансформацій. Саме застосовуючи трансформації, перекладач може забезпечити детальний переклад іноземного художнього твору, при цьому зберігши зміст, національний колорит країни, де відбуваються описані автором події, ідіостиль автора, специфіку мови оригіналу. Лише тоді вдасться зберегти закладені письменником ідею і емоційний вплив на читача.

Стійкість сленгової лексики базується на нормативному контрасті й запереченні мовної норми. Однак сила заперечення норми в окремих шарах сленгової лексики може відрізнитися від мови до мови.

Саме цей аспект зумовлює труднощі при перекладі подібної лексики з однієї мови іншою: те, що є неприпустимим (проте може час від часу використовуватися в художній літературі) в одній мові, постає прийнятним у іншій, і навпаки. Велике значення отримують нормативні (структурно-мовні та стилістичні) розбіжності між мовами.

Сукупність зазначених обставин робить сленгову лексику характерним об'єктом лінгвістичного та перекладацького аналізу. Аналіз та опис сленгової лексики може сприяти значному поглибленню досвіду міжмовного зіставлення, встановленню точних лінгвокультурологічних причин, що зумовлюють граничні випадки міжмовних розбіжностей у перекладі.

Слід зауважити, що переклад сленгової лексики вимагає застосування диференційованого підходу, що забезпечує врахування вікових, соціальних та індивідуальних особливостей мовця. Завдання перекладача в цьому разі ускладнюється тим, що від нього потребують віднаходження таких виразних засобів, які були б семантично та стилістично рівноцінними та доречними в оригіналі, знайомими переважній більшості реципієнтів, на яких розрахований переклад, а також водночас достовірними відносно їх знання носієм сленгового мовлення.

Перекладачеві також слід пам'ятати, що в утворенні одиниць сленгової лексики часто бере участь метафора, тому часто виникає потреба вдаватися до образного перекладу. Відтак, лише точне знання значень сленгових лексем, притаманних їм семантичних та стилістичних властивостей, стилю й образної системи тексту, що перекладається, є основним критерієм перекладу сленгізмів.

РОЗДІЛ 2. СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ СЛЕНГУ НА ПРИКЛАДІ РОМАНІВ МЕЙ МАСК «A WOMAN MAKES A PLAN : ADVICE FOR A LIFETIME OF ADVENTURE, BEAUTY, AND SUCCESS» ТА ДЖ. ГРІНА «LOOKING FOR ALASKA»

2.1. Генералізація та конкретизація

Із метою розгляду провідних стратегій перекладу сленгових одиниць сучасної англійської мови нами було залучено текст романів Мей Маск «A woman makes a plan: advice for a lifetime of adventure, beauty, and success» і Дж. Гріна «Looking for Alaska», а також українських перекладів названих творів.

Варто зазначити, що в аналізованих творах сленгові лексеми представлені в двох вимірах. Перший із них становлять сленгізми, пов'язані з мовленням англосовітського юнацтва та молоді. Вони використовуються у романі Дж. Гріна «Looking for Alaska», де автор описує життя підлітків, зокрема, навчання в коледжі, відносини з друзями, учнівські бешкети тощо. Другий напрям сленгового вживання в аналізованому романі представлений специфічною лексикою сфери дієтології із роману «A woman makes a plan: advice for a lifetime of adventure, beauty, and success», себто галузі, в якій Мей Маск зробила собі ім'я вже в дорослому віці, відійшовши від модельного бізнесу.

Розглянемо закономірності вживання генералізації та конкретизації при перекладі сленгових одиниць, ужитих у тексті роману Дж. Гріна «Looking for Alaska» та його українського перекладу.

Залучимо до порівняльного аналізу версію перекладу сленгової одиниці *to sucking*, вжиту в українській адаптації оригінального тексту розглянутого роману:

Мета сьогоднішнього свята — раз і назавжди довести, що ми — справжні приколісти, а п'ятиденки — справжні невдахи [33, с. 3].

В оригінальному варіанті сленгізм *sucking* має значення, що наближається до нецензурного, внаслідок орієнтованості на приниження

певної групи людей. У цьому випадку маються на увазі так звані «п'ятиденки», тобто учні коледжу, які або є місцевими жителями, або мають достатньо заможних батьків, аби проживати не в гуртожитку, а винаймати квартиру. Герої аналізованого роману щиро вважають їхнє існування недоречним і спрямованим виключно на примітивні розваги та пасивні сексуальні задоволення. У цьому випадку український перекладач цілком доречно використав більш нейтральний еквівалент, переклавши сленгізм *sucking* як повні невдахи. У цьому випадку ми спостерігаємо використання генералізації.

Проаналізуємо особливості перекладної адаптації такого речення з роману: «*To make myself feel better, I ate*» [32, с. 63]. «Щоб трохи підбадьорювати себе, я їла» [31, с. 71].

Залучимо до аналізу такий фрагмент із наведеного речення: «*To make myself feel better*» [32, с. 63]. Функційно він є обґрунтуванням, використовуваним Мей Маск для того, аби пояснити читачеві, через що вона сильно набрала вагу в досить молодому віці. Авторка відзначає, що її нездоровий потяг до поглинання їжі був зумовлений складним психологічним станом, який дуже важко нею переживався, а їжа дозволяла бодай на мить почувати себе краще, ніж зазвичай.

Натомість, автором українського перекладу було запропоновано такий варіант відтворення виділеного фрагменту: «Щоб трохи підбадьорювати себе» [31, с. 71]. В цьому випадку було використано конкретизацію причини, із якої Мей Маск зловживала нездоровою їжею, а саме – необхідність досягнення бадьорості. Проте, все ж, такий спосіб відтворення оригінального значення відзначається наявністю неточностей, пов'язаних, зокрема, із різним семантичним наповненням лексем, використаних у оригінальному та перекладному текстах.

Так, в англійській версії роману героїня твору зізнається, що споживала їжу, аби почуватися краще, причому саме в такому узагальненому значенні. Варто зазначити, що ніде тут не сказано про бажання Мей Маск почуватися бадьорішою, збадьоритися, тим більше, для позначення останньої названої дії

в англійській мові наявна окрема лексема – *to cheer up*. Окрім того, бадьорість не входить до обов'язкових складових хорошого, а тим більше – покращеного самопочуття, адже, до прикладу, можуть виникати ситуації, коли людина, навпаки, бажає вийти зі стану постійної зосередженості, компонентом якої є бадьорість, і перейти до стану спокою, розслабленості. Бадьорість же співвідноситься зі жвавістю, тяжінням до активного способу життя й реагування на життєві виклики. Саме таким чином можна обґрунтувати невиправданість використання автором перекладу конкретизації як стратегії адаптації оригінального значення, адже в результаті цього виникають втрати на рівні семантики.

Слід звернути увагу, також на наявність у перекладному тексті української лексеми *трохи*, що позначає виконання дії до певної міри, в незначному обсязі: «Щоб *трохи* підбадьорювати себе» [31, с. 71]. В оригінальному ж тексті вираження зазначених відношень не знайдено – там ідеться про мотивацію до виконання певної дії, покликаної забезпечити зміни у сприйнятті реальності: «*To make myself feel better*» [32, с. 63]. Відтак, можна спостерігати наявність граматичних втрат при перекладі, інспірованих додаванням зайвих слів до складу речення перекладачем.

Слід проаналізувати фрагмент роману та запропонований варіант його перекладу: «*Even if I had been asked to go back to modeling, I really couldn't, because of my bruises*» [32, с. 69]. «*Навіть якби мене запросили на показ чи фотосесію, я не змогла б погодитися, бо на моєму тілі було повно синців*» [31, с. 77].

Основну увагу необхідно звернути на уривок із аналізованого тексту: «*<...> if I had been asked to go back to modeling*» [32, с. 69]. У ньому Мей Маск аналізує можливість повернення до модельного бізнесу після довгої перерви, викликаної заміжжям та народженням дітей.

Автор українського перекладу, натомість, застосовує при адаптації зазначеного уривка таку перекладацьку стратегію, як конкретизація, прагнучи деталізувати атрибути професії, до якої було запропоновано повернутися

героїні автобіографічного твору: «*Навіть якби мене запросили на показ чи фотосесію*» [31, с. 77]. Використання конкретизації в цьому прикладі призводить до втрат на лексичному рівні перекладу, адже модельний бізнес не обмежується показами чи фотосесіями, а є значно ширшим поняттям, ніж те, що пропонує автор перекладу.

Звернімо увагу на наступний фрагмент оригінального тексту, залучений до аналізу: «*I grew up with North American parents and we spoke English at home, but the dietetics degree I wanted to do was only offered at an Afrikaans university*» [32, с. 62]. В українському перекладі зазначений уривок адаптований таким чином: «*Оскільки ми приїхали з Північної Америки, удома всі говорили англійською мовою, але дієтологію, яку я вибрала, викладали тільки бурською*» [31, с. 70].

У цьому реченні звернімо увагу на такий фрагмент: «*I grew up with North American parents*» [32, с. 62]. Тут Мей Маск доволі прозоро й зрозуміло вказує, що її вихованням займалися північноамериканські батьки, із чим, власне, й пов'язаний той факт, що мовою спілкування в їхній родині була англійська.

Можна припустити, що північноамериканські батьки могли займатися вихованням своєї дитини будь-де, хоч у Північній Америці, хоч у Європі. До того ж, не дуже очевидно при цьому постає їхня англомовність, адже на північноамериканському континенті наявні не лише англомовні, але й франко- й іспаномовні країни.

Варто зауважити при цьому, що Мей Маск не стверджує, що її батьки були саме американцями, тобто громадянами США. Натомість, автор українського перекладу вдається до смислової помилки, вказуючи, що батьки головної героїні аналізованого роману не просто є північноамериканцями, а безпосередньо приїхали з Північної Америки: «*Оскільки ми приїхали з Північної Америки*» [31, с. 70]. Тут спостерігається випадок помилкової заміни понять україномовним перекладачем, що підвищує ризик спотворення первинного смислу.

Окрім того, випадок смислової підміни, що призводить до виникнення втрат при перекладі, наявний у іншому фрагменті цього ж речення, залученого до аналізу. Так, у оригінальному тексті Мей Маск указує: «<...>*The dietetics degree I wanted to do was only offered at an Afrikaans university*» [32, с. 62]. Тут ідеться про те, що фах дієтолога, про який мріяла молода Мей, можна було здобути лише в бурському університеті. Про те, якою мовою велося викладання в цьому університеті на обраній Мей Маск дисципліні, можна здогадатися із тексту, проте прямої згадки про те, що навчання в ньому відбувалося саме бурською мовою, в оригінальному реченні не зазначено. Натомість, автор українського перекладу твору пропонує варіант із домисленою вказівкою на викладання дієтології саме бурською: «<...> *Але дієтологію, яку я вибрала, викладали тільки бурською*» [31, с. 70].

Отже, в аналізованих фрагментах перекладачеві не вдалося повноцінно передати смисли, закладені в оригінальному тексті, призвело до виникнення втрат при перекладі, пов'язаних із генералізацією.

Звернімо увагу на наступний фрагмент оригінального тексту, залучений до аналізу: «*It took only a few months to put the weight back on, but it would take nearly ten years for me to get back to being a healthy size eight*» [32, с. 76]. В українському перекладі зазначений уривок адаптований таким чином: «*Щоб набрати їх, мені знадобилося кілька місяців, але на те, щоб повернутися до нормальної ваги, я витрачу майже десять років*» [31, с. 85].

У цьому фрагменті особливої уваги потребує уривок: «<...>*to get back to being a healthy size eight*» [32, с. 76]. У зазначеному уривку Мей Маск ділиться із читачами досвідом боротьби із зайвою вагою, скаржачись на те, що зайві кілограми вкрай важко втратити, проте дуже легко набути. Із цією метою вона підкреслює, що погладшала за кілька місяців, а повернутися до нормальної ваги змогла лише за десять років.

Ключовим об'єктом уваги тут має стати словосполучення *a healthy size eight*. Для того, аби вповні зрозуміти семантику цього словосполучення, необхідно звернутися до англо-американської системи розмірів одягу, яка

відрізняється від аналогічної, що функціонує, скажімо, в Україні. У цій системі восьмий розмір розрахований на середній жіночий зріст, еквівалентний 150-160 см (з огляду на конвертацію звичної для англо-американського світу системи мір і ваг до умов європейської метрики), а також параметри, співвідносні із загальновідомими 90-60-90. Себто, для Мей Маск, яка практично все життя, за винятком дієтологічних студій, присвятила модельному бізнесові, саме такі показники є ознаками нормальної ваги, яка дозволяє без зайвих проблем одягнути необхідний розмір одягу.

Автор українського перекладу пропонує такий варіант адаптації зазначеного уривка: «<...> щоб повернутися до нормальної ваги» [31, с. 85]. Український перекладач звертається тут до використання такої перекладацької стратегії, як генералізація, коли занадто конкретні й незрозумілі читачам перекладного тексту реалії, викладені в оригінальному тексті, зводяться до більш зрозумілих для них концептів та понять. Проте в цьому випадку, застосування генералізації призвело до суттєвої втрати при перекладі, адже можна припустити, що читачами автобіографічного роману Мей Маск є люди, яких дійсно цікавить історія успіху цієї непересічної жінки, відтак, їм було б цікаво дізнатися, яка саме вага була «нормальною» в часи, описані у творі, а опущення цієї інформації не дає їм змоги отримати такі знання.

Звернімо увагу на наступний фрагмент оригінального тексту та його переклад, залучений до аналізу: «*At one interview, for a position I was deemed wrong for, I got an introduction to someone who had a food company that was looking for a nutritional expert in Cape Town*» [32, с. 63]. «Під час однієї співбесіди, яка закінчилася відмовою, мене познайомили з людиною, що керувала продовольчою компанією в Кейптауні й шукала фахівця з харчування» [31, с. 71].

Залучимо до аналізу такий уривок із наведеного фрагменту: «<...> *someone who had a food company*» [32, с. 63]. Тут ідеться про людину, завдяки

знайомству із якою Мей Маск отримала одне з перших своїх робочих місць за фахом дієтолога.

Вжите в оригінальному тексті дієслово *had*, на нашу думку, цілком дозволяє говорити про описану Мей Маск людину як про власника компанії, що займалася продовольством. Принаймні, перед цим і далі за текстом були відсутні нюанси, що сприяли б більш повному розкриттю особливостей відношення цієї людини та компанії, що її вона представляє.

Автор українського перекладу, натомість, як альтернативу до дієслова *had* пропонує українську лексему *керувала*, в результаті чого переклад виокремленої частини має такий вигляд: « <...> людиною, що керувала продовольчою компанією в Кейптауні» [31, с. 71]. У цьому випадку український перекладач, очевидно, тяжіє до генералізації, узагальнюючи всі можливі керівні функції, що їх можна здійснювати відносно компанії. Однак, саме такий переклад інспірує виникнення втрат на рівні семантики, адже керувати бізнесом і володіти бізнесом – поняття цілком різні: керувати компанією може як її безпосередній власник, так і запрошений топ-менеджер, а от володіти нею може виключно власник.

Проаналізуємо наступний приклад із роману та його переклад: «*I was so tired of studying in Afrikaans. In my final year of university, the stress was constant*» [32, с. 63]. «Я дуже втомилася від навчання бурською, і мій останній рік в університеті був просто пекельним» [31, с. 71].

Перш за все, звернімо увагу на переклад такого фрагменту з оригінального тексту: «*In my final year of university, the stress was constant*» [32, с. 63]. У цьому реченні Мей Маск згадує про останній рік свого університетського навчання, і ці спогади не є радісними, оскільки воно супроводжувалося постійним стресом, про який також говориться в аналізованому уривку.

Автор українського перекладу для адаптації оригінального змісту вдався до поєднання одразу кількох перекладацьких технік – генералізації та виконаної на стилістичному рівні заміни, що дозволило прибрати будь-які

згадки про стресові стани та зробити характеристику, дану Мей Маск своїм студентським рокам, більш експресивною: «<...>мій останній рік в університеті був просто пекельним» [31, с. 71]. Якщо в оригіналі авторка говорить, що в неї був постійний стрес, то в перекладі йдеться вже про «пекельний рік», що засвідчує виникнення втрат на смисловому рівні, адже якщо сама авторка конкретизувала, що саме непокоїло її протягом останнього року навчання, то запропонований перекладачем варіант не виправдано узагальнює всі ті негаразди, що вона пережила, за рахунок більш експресивної характеристики.

Окрім того, слід відзначити й наявність втрат на синтаксичному рівні перекладу. Так, оригінальний текст містить два речення, що полегшує сприйняття читачем: «*I was so tired of studying in Afrikaans. In my final year of university, the stress was constant*» [32, с. 63]. Натомість, автор українського перекладу роману об'єднав два речення з оригінального тексту в одне велике, що може призвести до ускладнень при його сприйнятті читачами: «*Я дуже втомилася від навчання бурською, і мій останній рік в університеті був просто пекельним*» [31, с. 71].

Отже, за підсумками дослідження було визначено, що такі перекладацькі стратегії, як генералізація і конкретизація були застосовані при перекладі сленгових одиниць аналізованих романів у 37% випадків.

2.2. Випадки використання модуляції

Розглянемо закономірності вживання модуляції при перекладі сленгових одиниць, ужитих у текстах роману Мей Маск «*A woman makes a plan: advice for a lifetime of adventure, beauty, and success*» та Дж. Гріна «*Looking for Alaska*» та українського перекладу зазначених творів.

Розглянемо особливості вживання сленгових одиниць у межах оригінального тексту:

“*That’s cool*” *I nodded knowingly, and that about exhausted our conversational topics* [34, с. 9].

У наведеному прикладі спостерігаємо вживання такої сленгової одиниці, як *cool*. Зауважимо, що за роки активного використання в англійській мові це слово практично втратило ознаки сленгізму, адже якщо раніше його вживала у своєму мовленні переважно молодь, то зараз його використовують представники практично всіх верств суспільства.

Автор перекладу запропонував такий варіант адаптації сленгізму до умов української мови:

“— **Круто**,— зі знанням справи кивнула я, і на цьому теми для розмови вичерпалися” [33, с. 9].

Англомовна сленгова одиниця *cool* в українській версії перекладається за допомогою повного еквівалента *круто*. Зазначений варіант перекладу є цілком доречним, оскільки лексема *cool* з’являється в українських перекладах англомовних літературних творів та творів інших видів мистецтва вже давно, а її значення досить вдало адаптовано українською культурою, тому пошуки інших варіантів перекладу в даному випадку видаються непотрібними. Лексема *круто* повністю відтворює всю сукупність значень, характерних для англійської лексеми *cool*.

Розглянемо наступний приклад уживання сленгових одиниць у межах оригінального тексту:

*Although I was more or less forced to invite all my “school friends”, i.e., **the ragtag bunch** of drama people and English **geeks** I sat with by social necessity in the cavernous cafeteria of my public school, I knew they wouldn’t come* [34, с. 9].

У цьому прикладі необхідно відразу звернути увагу на дві лексеми, що належать до сленгових одиниць. Перша з них – це словосполучення *ragtag bunch*. Зазначене словосполучення використовується в англійській мові для принизливого позначення погано організованої групи людей, члени якої також погано знайомі між собою, що призводить до відсутності злагодженості в їхніх діях і не дозволяє вважати їх єдиною командою. Головна героїня аналізованого роману послуговується цим сленговим словосполученням, щоб іронічно

показати відсутність у себе справжніх шкільних друзів, через що на її прощальну вечірку завітали виключно представники *ragtag bunch*.

Автором перекладу було запропоновано такий варіант адаптації сленгової одиниці *ragtag bunch* до правил української мови:

Хоча мене змусили запросити всіх своїх “шкільних друзів”, тобто весь набрид з театрального гуртка й кількох розумників з уроків англійської, з якими соціальна необхідність змушувала мене сідати в їдальні нашої звичайної школи, однак я знала, що вони не прийдуть [33, с. 9].

Якщо в оригінальному тексті головна героїня роману використовує сполучення *ragtag bunch*, що наділене чітким іронічним забарвленням, зауважуючи, що її шкільне життя було настільки нудним, що бажаних навіть попрощатися з нею через переведення до іншої школи було небагато, то в українському перекладі автор обрав перекладний варіант, наділений більш негативним, оцінним забарвленням. Таким чином, лексема *набрид* в українській мові означає “нікчемні, шкідливі для суспільства люди, які випадково зішлись” [22, с. 388]. У цьому випадку автор перекладу використовує таку стратегію перекладу, як підбір часткового еквівалента.

Так, якщо в оригінальному тексті сленгова одиниця вжита в іронічному контексті, то в перекладному варіанті її значення виглядає однозначно негативно забарвленим, що викликає сумніви щодо її доречності в тексті перекладу, адже називати школярів шкідливими для суспільства навряд чи є вповні адекватною стратегією перекладу оригінального змісту. Тому, перекладач повинен був обрати більш адаптований і менш забарвлений варіант перекладу, наприклад, використовуючи лексему *збіговисько* або *банда, туса*, які є більш притаманними, співвідносними із провідними характеристиками мовлення тінейджерів.

Наступною сленговою одиницею, залученою до виконаного аналізу в контексті перекладу, є слово *geek*. В оригінальному англійському слововживанні лексема *geek* використовувалася для позначення особливого

типажу – самотнього підлітка-школяра, який зазвичай носить окуляри, добре обізнаний із комп'ютерною технікою та любить комікси.

Варто зауважити, що протягом розвитку мови наведене визначення набуло ознак суттєвої розпливчастості й припускає існування різних тлумачень. З розвитком технологій та їх поширенням людей, які розуміються на сучасних технологіях, використовуючи їх потенціал на повну, стали називати гіками. Наразі гіком прийнято називати людину, яка надзвичайно захоплена своїм хобі, досконало розуміє всі аспекти предмету своїх захоплень і сама творчо бере участь у формуванні субкультури, пов'язаної з предметом своїх захоплень. У випадку аналізованої цитати з роману йдеться про учнів школи, де донедавна навчалася головна героїня, які виявляють значний інтерес до вивчення англійської мови, яка стає основним предметом їхніх захоплень.

Автором перекладу було запропоновано такий варіант адаптації сленгової одиниці *geek* до правил української мови:

*Хоча мене змусили запросити всіх своїх “шкільних друзів”, тобто весь набір з театрального гуртка й кількох **розумників** з уроків англійської, з якими соціальна необхідність змушувала мене сідати в їдальні нашої звичайної школи, однак я знала, що вони не прийдуть [33, с. 9].*

У наведеному прикладі автор перекладу намагається відтворити семантику оригінального сленгізму шляхом узагальнення, або ж генералізації його значення. Лексема *розумники* в українській мові не характеризується належністю до сленгізмів. Зазначене слово вживається переважно в загальнономовному реєстрі. Інколи воно може набувати певного забарвлення залежно від того, у прямому чи переносному, іронічному значенні воно вжито. У фрагменті з роману, залученому до аналізу, зазначене слово, очевидно, наділене забарвленням іронічного характеру, адже про однокласників, про яких ідеться у цих рядках твору, головна героїня твору відгукується з легкою зневагою, зазначаючи, що їй доводиться ділити з ними їдальню. Тобто, можна зробити висновок стосовно того, що якби в неї була можливість взагалі з ними

не перетинатися, вона би залюбки це зробила, і не відчула би внаслідок цього жодного дискомфорту.

Загалом вибір узагальнювального еквівалента *розумники* до англomовної лексеми *geeks* видається адекватним рішенням перекладу, оскільки використання українського транслітерованого еквівалента *гіки* було б надто вузьким у цьому контексті. Адже *гіки* демонструють відстороненість від суспільного життя внаслідок глибокого інтересу до власного хобі, тому, на нашу думку, зараховувати до їхнього числа будь-якого школяра, який цікавиться певною навчальною дисципліною, було б неправильним рішенням. Також слід додати, що лексема *geek* наділена дещо відмінним семантичним наповненням в англійській та українській мовах.

Розглянемо закономірності вживання модуляції при перекладі сленгових одиниць, ужитих у тексті роману Мей Маск «*A woman makes a plan: advice for a lifetime of adventure, beauty, and success*» та його українського перекладу.

Розглянемо приклад із роману з наявними в ньому втратами при перекладі. Так, в оригінальному тексті твору присутнє таке речення: «*Working mother*» [32, с. 81], що є заголовком одинадцятого розділу роману. В українському перекладі зазначений уривок адаптований таким чином: «*Зклопотана мати*» [31, с. 91].

У зазначеному фрагменті оригінального тексту, залученому до аналізу, потрібно виокремити закономірності адаптації самого поняття «*working mother*». Для цього слід зауважити, що в розділі, що має такий заголовок, йдеться про часи після розлучення авторки, коли вона, залишившись із трьома дітьми, була змушена посилено й напружено працювати, аби забезпечити їм щасливе дитинство. Вжите на позначення її тодішнього статусу словосполучення, на нашу думку, є нейтральним, оскільки може позначати як жінку, що перебуває в шлюбі, має дітей та ходить на роботу, так і матір-одиначку, яка працює, виховуючи при цьому дітей самотужки.

Автор українського перекладу пропонує такий варіант адаптації цього словосполучення, як «*заклопотана мати*». Такий варіант перекладу може бути виправданий виключно з точки зору відтворення одного з аспектів конотацій, що їх вклала до назви розділу свого твору Мей Маск, відзначаючи, наскільки складно їй було поратися із навантаженнями під час зазначеного періоду свого життя. Проте, з точки зору відповідності значення в оригінальному та перекладному текстах наявні суттєві хиби, що спричиняють можливість неправильного розуміння суті первинного висловлювання. Відтак, можна констатувати, що в зазначеному випадку наявні смислові втрати на рівні лексики, адже неправильно підібрана лексема на позначення первинно вираженого смислу.

Розглянемо такий фрагмент і його переклад: «*I carried my two younger kids under my arms, while my firstborn walked next to me*» [32, с. 81]. «*Я носила двох молодших дітей на руках, а мій первісток хвостиком ходив за мною*» [31, с. 91].

В залученому до аналізу фрагменті звернімо увагу на конструкцію «*my firstborn walked next to me*» [32, с. 81], що описує особливості відносин Мей Маск та її первістка Ілона, який ніколи не полишав матір навіть після появи на світ молодших брата й сестри. Саме наведене висловлювання в англійському оригіналі твору має нейтральне стилістичне забарвлення.

Натомість, автор українського перекладу пропонує адаптацію цього висловлювання, що позначена розмовною стилістикою: «*мій первісток хвостиком ходив за мною*» [31, с. 91]. Саме такий підхід до адаптації спричиняє виникнення смислових втрат при перекладі, адже демонструє тяжіння україномовного перекладача до змішування стилів, зокрема, відтворення змісту оригінального твору за допомогою стильових рішень, які не притаманні мові Мей Маск. Таке неспівпадіння робить переклад вразливим з огляду стилістики, що виражається у смислових втратах на цьому рівні.

Розглянемо наступний приклад із роману з наявними в ньому стилістичними втратами при перекладі: «*Well, he listened to my mom and never*

hit me again after that» [32, с. 70]. «Що ж, мій благовірний дотримав слова й більше жодного разу мене не вдарив» [31, с. 78].

У зазначеному випадку звернімо увагу на такий фрагмент, узятий із прикладу: «*Well, he listened to my mom*» [32, с. 70]. Авторка роману вказує на те, що її чоловік, який тероризував жінку протягом усього їх шлюбного життя, дослухався до слів її матері та, відповідно, своєї тещі, і врешті-решт припинив переслідування Мей Маск. Тому адекватним варіантом для відтворення значення, закладеного в дієслові *listened*, була б, на наш погляд, його заміна в українському перекладі дієсловом *дослухався*.

Натомість, автор українського перекладу в якості еквівалента до зазначеного дієслова добрав конструкцію дотримав слова: «Що ж, мій благовірний дотримав слова» [31, с. 78]. Заміна в цьому випадку вийшла неідеальною та здатною призвести до виникнення втрат у ході смислового розвитку, адже спочатку чоловік Мей Маск, безперечно, мав вислухати її матір, а вже після цього дотримувати чи не дотримувати того слова, яке було ним дане, власне, теж лише після розмови із матір'ю головної героїні твору.

Окрім того, привертає увагу заміна нейтрального займенника на позначення чоловіка Мей Маск *he* експресивізованим іменником *благовірний*: «*he listened*» [32, с. 70] та «*благовірний дотримав слова*» [31, с. 78]. Використання експресивізації при перекладі є не вповні виправданим, оскільки вживання запропонованого перекладачем відповідника позірно виглядає як покликане до формування іронічного ефекту, який в оригінальному тексті відсутній, що призводить до стилістичної невідповідності первинного та похідного тексту, себто, до втрат при перекладі.

Проаналізуємо закономірності перекладу такого фрагменту роману: «*Because of grief, I dropped ten pounds*» [32, с. 62]. «Схудла майже на п'ять кілограмів» [31, с. 70].

Якщо звернутися до оригінального тексту, побачимо, що Мей Маск не просто відзначає, що суттєво втратила вагу – вона прямо вказує, що це сталося внаслідок болісних переживань, які, як впливає із контексту, були пов'язані

з тим, що її покинув хлопець, і ця причина окремо означена в тексті: «*Because of grief*» [32, с. 62]. Для молоді дівчини це було справжнім горем, що й відображає вживання лексеми із відповідним значенням – *grief*.

Натомість, в українському перекладі роману ця причина відсутня, очевидно, внаслідок використання перекладачем такої адаптаційної стратегії, як опущення, через що в українському перекладі маємо виключно констатацію факту втрати ваги без пояснень, чому це сталося: «*Схудла майже на п'ять кілограмів*» [31, с. 70]. Отже, внаслідок опущення частини речення в перекладі твору українською мовою наявна втрата на рівні синтаксису та змісту висловлювання.

Розглянемо таке речення з оригінального тексту твору Мей Маск та його переклад українською: «*My new husband was just furious about the fact that their happiness took the limelight from him*» [32, с. 64]. «*А от мій наречений лютував, бо не був у центрі уваги*» [31, с. 72].

Звернімо увагу на фрагмент: «*<...> their happiness took the limelight from him*» [32, с. 64]. У ньому йдеться про те, яким чином наречений Мей Маск повадився під час їхнього весілля, яке, як відомо з попередніх контекстів, було подвійним – разом із Мей до шлюбу вступила також її сестра зі своїм обранцем. Головна героїня роману відзначає, що її новоспечений чоловік демонстрував значне невдоволення і навіть лють через те, що паралельна пара молодих була максимально щасливою та радісною, чим привертала всю увагу гостей весілля до себе, і, відповідно, відвертала її від нього.

Український перекладач відтворює описану в обраному фрагменті сцену таким чином: «*<...> бо не був у центрі уваги*» [31, с. 72]. Тут він вдається до такого перекладацького прийому, як опущення, і об'єктом цього опущення стає саме семантика, що містить указівку на щастя сестри Мей Маск та її обранця як провідну причину невдоволення її чоловіка.

Такий спосіб перекладу не здатен адекватно передати первинний зміст, ба більше, він інспірує можливість неправильного сприйняття читачем того, про що йдеться у творі. Так, якщо сприймати викладену причину поганого

настрою чоловіка головної героїні роману крізь призму перекладу, можна хибно припустити, що джерелом його невдоволення було саме весільне дійство загалом, оскільки ніхто з його учасників не звернув на нього уваги, що може, у свою чергу, спричинити виникнення в читача підозри стосовно того, що інші учасники весілля поводитися образливим чином та умисно не звертали уваги на обранця Мей, через що він, власне, й розлютився. Натомість, звернення до оригінального тексту містить чітке пояснення злоби чоловіка головної героїні, а саме вказівку на надмірну, на його думку, радість, виразниками якої стали сестра Мей Маск та її наречений. Отже, внаслідок опущення в аналізованому прикладі виникли втрати при перекладі на семантичному рівні.

Проаналізуємо особливості перекладу речення: «*I had to cook for him*» [32, с. 65]. «*Я готувала їжу*» [31, с. 73].

У наведеному реченні героїня роману описує особливості свого побуту, який суттєво змінився після її одруження. Так, вона зазначає, що, попри нелюбов до кулінарії та домашніх справ загалом, була змушена готувати для власного чоловіка, а з контексту, представленого іншими реченнями з тексту, читачеві стає зрозуміло, що робила вона це під час власного медового місяця. На те, що ця дія була вимушеною, вказує вживання модального дієслова *had to* як заміника іншого модального дієслова *must*, який зазвичай не прийнято вживати в художній літературі та при побудові комунікації через ультимативність його семантики. Натомість, послугування *had to* демонструє, що героїня твору готувала для чоловіка не із власної волі та не через суттєве бажання догодити йому і зробити його життя максимально комфортним, а внаслідок примусу з його боку – морального чи фізичного.

Перекладач пропонує такий варіант адаптації змісту цього речення: «*Я готувала їжу*» [31, с. 73]. При його реалізації він уникає вживання лексем, позначених в оригінальному тексті за допомогою модальних дієслів, тобто шляхом опущення повністю виносить за дужки свого варіанту перекладу всю сукупність модальних значень, закладених у фрагменті роману, залученому до

аналізу. Через це читач, не маючи достатнього підґрунтя у вигляді контексту, залишиться поза інформацією стосовно того, що описувані Мей Маск дії на позначення приготування їжі для чоловіка виконувалися нею внаслідок тиску та примушення до їх виконання з його боку, та, очевидно, їх виконання супроводжувалося опором та наявністю дискомфортних відчуттів з боку героїні автобіографічного твору.

В запропонованому варіанті перекладу речення виглядає максимально нейтральним і не передає всіх закладених до його змісту інтенцій, не дозволяє повноцінно розкрити образ головної героїні роману. Відтак, можемо стверджувати наявність втрат на граматичному рівні, спричинених опущенням при перекладі модального дієслова, наявного в оригінальному тексті аналізованого твору.

Розглянемо фрагмент із оригінального тексту роману Мей Маск та надамо оцінку перекладові цього фрагменту: «*Look at the stool you gave me to sit on*» [32, с. 66]. «*Гляньте, який незручний стілець ви мені дали!*» [31, с. 74].

На нашу думку, необхідно звернути увагу на такий уривок аналізованого речення: «*<...>stool you gave me to sit on*» [32, с. 66]. В залученому до аналізу фрагменті міститься різко негативна оцінка колишнім чоловіком головної героїні твору якостей стільця, на який йому запропонували присісти після візиту до лікарні, де в його дружини мали приймати пологи. Він не висловлює своє невдоволення цими якостями запропонованого предмету меблів прямо, за допомогою використання характерних означень, проте дає оточуючим зрозуміти, що зазначені якості йому сильно не до вподоби.

Україномовний перекладач відтворив зміст цього фрагменту в такий спосіб: «*<...> який незручний стілець ви мені дали!*» [31, с. 74]. Він акцентує увагу на причині невдоволення героєм твору отриманим стільцем, вдаючись до конкретизації. Проте, на наш погляд, повністю передати особливості зображеної ситуації перекладачеві не вдалося, адже чоловік Мей Маск, як впливає з контексту, був людиною не зовсім адекватною, відтак, його цілком могла обурити будь-яка характеристика, котру мав стілець, починаючи з

кольору й закінчуючи розміром. Тому відзначаємо неспроможність конкретизації в наведеному випадку до уникнення різночитань і втрат при перекладі, зокрема, на рівні граматики, що виражається додаванням означення там, де воно відсутнє в оригіналі.

Отже, за підсумками дослідження було визначено, що така перекладацька стратегія, як модуляція, була застосована при перекладі аналізованих творів у 42% випадків.

2.3. Транскрипція та транслітерація

Розглянемо закономірності вживання транскрипції та транслітерації при перекладі сленгових одиниць, ужитих у тексті роману Мей Маск «*A woman makes a plan : advice for a lifetime of adventure, beauty, and success*» та його українського перекладу.

В оригінальному тексті твору наявне таке речення: «*I told him that I was a nerd, not a beauty queen*» [32, с. 57]. В українському перекладі зазначений уривок адаптований таким чином: «*Але я ніколи раніше не брала участі в таких заходах, тож сказала йому, що я ботанка, а не королева краси*» [31, с. 64].

Звернімо увагу на іменник *nerd*, який ужито в цьому реченні: «*I was a nerd*» [32, с. 57]. За його допомогою Мей Маск описує той свій світоглядний і соціальний статус, що був для неї актуальним під час навчання на третьому курсі університету. В українському перекладі зазначене слово відтворене за допомогою лексеми *ботанка*, що містить, окрім жаргонних конотацій, ще й указівку на родову приналежність носія цього визначення: «*... я ботанка, а не королева краси*» [31, с. 64]. Проте, переклад англійського іменника *nerd* за допомогою українського іменника *ботанка* не може повноцінно й адекватно передати первинний зміст зазначеного слова в оригінальному тексті, що призводить до смислових втрат.

Слід відзначити, що в основі семантики обох іменників – і англійського *nerd*, і українського *ботанка*, закладено значення, пов'язане із суттєвим

заглибленням людини, що її позначають подібним чином, до розумової, інтелектуальної, дослідницької діяльності. Проте, якщо глибше розглянути семантику українського слова *ботанка* та специфіку його вживання в мові, спостерігаємо наявність негативно-знецінювального забарвлення – його використовують відносно людини, яка, окрім навчання (у школі чи виші) нічим більше не цікавиться, є обмеженою за інтересами й нудною в спілкуванні. До того ж, *ботаном* чи *ботанкою* в українській мові часто прийнято називати школярів чи студентів, які необов'язково є розумними, проте намагаються сподобатися викладачам та здобути високі оцінки, а оскільки не мають для цього достатнього таланту чи знань, то змушені жертвувати вільним часом та особистим життям.

Натомість, у практиці слововживання сучасної англійської мови іменник *nerd* позначає особу, що необов'язково є школярем чи студентом, а її захоплення в царині інтелектуальної діяльності переважно спричинені саме поглибленим інтересом до тієї чи іншої галузі знання, а не прагненням вислужитися перед викладачами. *Нердами* цілком можуть бути молоді науковці, що справді захоплені дослідницькою діяльністю. До того ж, до семантики слова *nerd* також закладено таку сему, як відсутність розумного розподілу часу між роботою та дозвіллям, особистим життям, поєднану з легкою аутичністю та нахилами до соціопатії. Слово *ботан*, натомість, не має такої семантики.

Отже, сукупність названих чинників дозволяє виявити в аналізованому випадку наявність смислової втрати на семантичному та стилістичному рівні перекладу. Слово *nerd* є досить поширеним у лексиконі сучасного українського читача та могло бути адаптованим за допомогою простої транслітерації – як *нерд*.

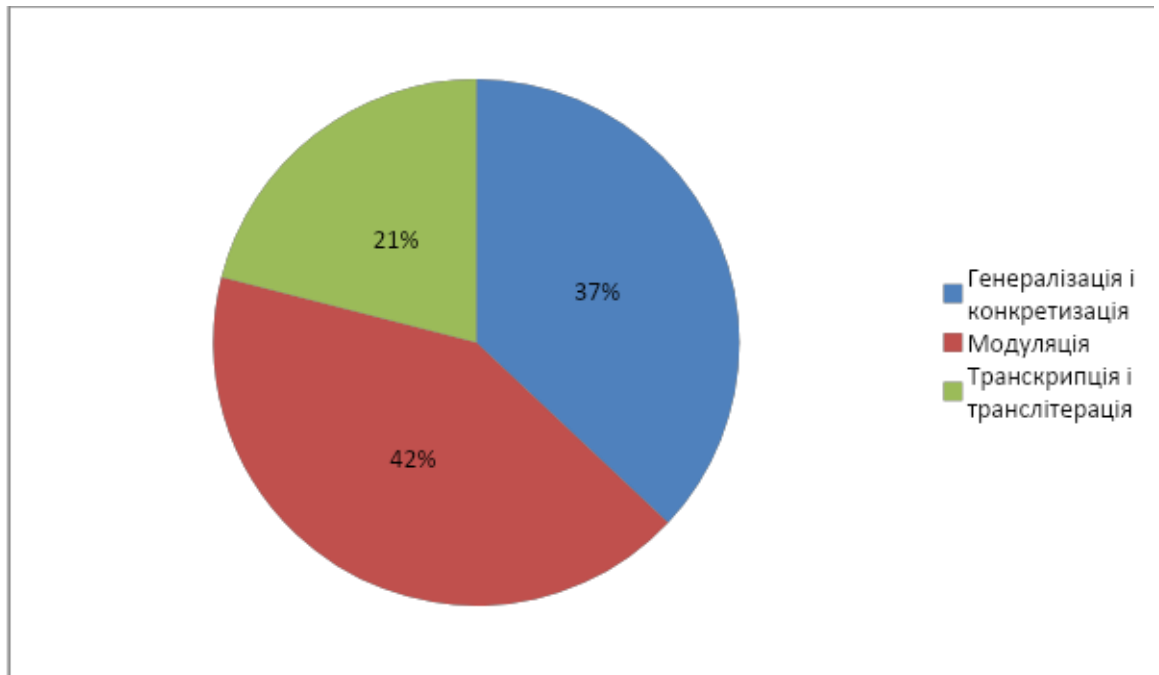
Розглянемо наступний приклад із роману «A woman makes a plan: advice for a lifetime of adventure, beauty, and success» з наявними в ньому втратами при перекладі. Так, в оригінальному тексті твору Мей Маск присутнє таке речення: «*My main focus for most of my life was studying nutrition and running my own*

business as a dietitian» [32, с. 59]. В українському перекладі зазначений уривок адаптований таким чином: «Робота дієтолога була головною метою і залишалася пріоритетом більшу частину мого життя» [31, с. 66].

Аналізуючи зазначений приклад, ми звернули увагу на фрагмент «*was studying nutrition and running my own business as a dietitian*» [32, с. 59]. У ньому Мей Маск розповідає, що після перемоги в конкурсі краси вона продовжила нутриціологічні студії та займалася приватною практикою як дієтолог. Натомість, в україномовному перекладі його автор усю увагу зміщує саме на роботу Маск як дієтолога, а фрагмент, де згадується продовження нею навчання в університеті за обраним фахом, опускається: «Робота дієтолога була головною метою <...> мого життя» [31, с. 66]. Це інспірує можливість виникнення в україномовного читача хибного припущення, що одразу після перемоги в конкурсі краси Мей Маск почала трудову діяльність, відповідно, залишивши навчання, що абсолютно не відповідає істині й оригінальному текстові. Таке опущення, до якого вдався україномовний перекладач, позбавляє аналізований фрагмент тексту здатності повноцінно передати всю сукупність смислів, закладених у оригінальному реченні, що створює можливість для виникнення втрати в ході перекладу.

Отже, за підсумками дослідження було визначено, що такі перекладацькі стратегії, як транслітерація і транскрипція, були застосовані при перекладі сленгових одиниць роману Мей Маск «*A woman makes a plan : advice for a lifetime of adventure, beauty, and success*» у 21% випадків.

Відсоткове співвідношення застосованих у процесі адаптації сленгових одиниць, ужитих у текстах романів Мей Маск «*A woman makes a plan: advice for a lifetime of adventure, beauty, and success*» і Дж. Гріна «*Looking for Alaska*», а також українських перекладів названих творів, перекладацьких стратегій представлено на малюнку 2.1.

Малюнок 2.1. Відсоткове співвідношення застосованих у процесі адаптації сленгових одиниць перекладацьких стратегій

Отже, слід відзначити, що найпоширенішою стратегією перекладу сленгізмів, ужитих у текстах романів Мей Маск «A woman makes a plan : advice for a lifetime of adventure, beauty, and success» і Дж. Гріна «Looking for Alaska», а також українських перекладів названих творів, постає модуляція – 42% від загальної кількості випадків. Дещо рідше вживається генералізація і конкретизація – 37% від загальної кількості випадків. Найменш уживаними постають транскрипція і транслітерація – 21% від загальної кількості випадків.

ВИСНОВКИ

Дослідження сленгу відрізняються міждисциплінарним характером, тому що вони ведуться на перетині лінгвопрагматики і соціолінгвістики, теорії мовленнєвих актів і методики викладання іноземних мов, психології, соціології та соціальної антропології, культурології та гендерних досліджень.

Мета вивчення сленгу та сленговживання на теоретичному рівні полягає в розумінні того, як люди успішно керують міжособистісними відносинами для досягнення особистих і групових інтересів. В контексті еколінгвістики

лінгвістичні параметри даної категорії є принциповими для встановлення меж області деструктивного спілкування.

Фактично учасники сленгової комунікації являють собою своєрідний клуб, учасники якого мають загальний набір ціннісних установок, актуальних проблем і завдань. Це суттєво спрощує спілкування, що дає можливість людям, що зазнають проблеми з комунікацією, нівелювати їх значення і вступити в активний процес спілкування.

Сленг є одним із найважливіших чинників розвитку сучасної англійської мови. Він переважно представлений в усній діалогічній формі і є найбільш динамічним та мінливим мовним явищем. Для нього характерні такі ознаки, як вільне слововживання, спрощення синтаксичних конструкцій та досить суттєві відхилення від суворої мовної норми. Якщо відхилення від наявної в мовній парадигмі норми стають типовими й частотними у сленговій комунікації, вони поступово переходять в інші функціональні стилі, що призводить, в кінцевому рахунку, до зміни самої норми або зміни її стилістичної характеристики.

Таким чином, у сленгу насамперед відображаються всі потенційно можливі напрямки розвитку мовної системи загалом. Крім того, у сленговій комунікації більшою чи меншою мірою реалізуються всі функції мови, включаючи емотивну та естетичну, що, безперечно, важливо для стилістичного дослідження.

Для художнього перекладу характерним є особливий зв'язок між художнім образом і мовною категорією, на основі якої він утворюється. Разом з образністю художню літературу від інших творів відрізняє особлива властивість, яку можна назвати його смисловим змістом. Ця властивість важлива для особи перекладача, тому що в зміст слів він вкладає те, що заставляє читачів напружувати уяву, відчувати найголовніше в тексті, не важливо на якій мові це сказано. Ще однією характерною рисою художнього перекладу є яскраво виражена національна забарвленість змісту і форми, що дуже важливо для читача.

Аналіз демонструє, що найпоширенішою стратегією перекладу сленгізмів, ужитих у текстах романів Мей Маск «A woman makes a plan : advice for a lifetime of adventure, beauty, and success» і Дж. Гріна «Looking for Alaska», постає модуляція – 42% від загальної кількості випадків. Дещо рідше вживається генералізація і конкретизація – 37% від загальної кількості випадків. Найменш уживаними постають транскрипція і транслітерація – 21% від загальної кількості випадків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грабовий П. Український молодіжний сленг. Київ: Жовтий, 2010. 220 с.
2. Грабовий П. Дослідження українського молодіжного сленгу в аспекті мовної картини світу. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство): у 4 ч.* Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. Вип. 81 (3). С. 260–263.
3. Грабовий П. Ключові лексеми українського молодіжного сленгу. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки.* Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. Вип. 20. С. 138–140.
4. Каптюрова В. Сленг соціальних мереж та мікроблогів. *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи.* Київ : Логос, 2012. С. 134–140.
5. Кондратюк Т. Словник сучасного українського сленгу. Харків: Фоліо, 2006. 350 с.
6. Медіалінгвістика : словник термінів і понять / Л.І. Шевченко, Д.В. Дергач, Д.Ю. Сизонов. Київ, 2014.
7. Миколенко Т. Антонімічні відношення одиниць сленгу. *Українське мовознавство: міжвідомчий наук. зб.* Київ, 2010. Вип. 40/1. С. 50–52.
8. Миколенко Т. “Криміналізація” духу і мови (вплив аргю на розмовно-побутове мовлення). *Лексико-граматичні інновації в сучасних слов'янських мовах: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції.* Дніпропетровськ: ПБП Економіка, 2003. Вип. 9. С. 31–33.
9. Миколенко Т. Український міський сленг (на матеріалі усного мовлення тернопільців): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова”. Київ, 2006. 24 с.

10. Мосенкіс Ю. Феномен українського молодіжного сленгу (сутність, розвиток, контакти). Київ: Умань: ПП Жовтий, 2008. 220 с.
11. Нові слова та фразеологізми в українських медіа : словник / Л. Шевченко, Д. Сизонов. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. Ч.1. 120 с.
12. Пиркало С. Етимологічна і словотворча маркованість сучасного українського молодіжного сленгу. *Проблеми зіставної семантики*. Випуск 5. Київ: КДЛУ, 2001. С. 184–189.
13. Потятиник У. Соціолінгвістичні та прагмастилістичні аспекти функціонування сленгової лексики (на матеріалах періодики США) : автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.04. Львів, 2003. 246 с.
14. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
15. Сизонов Д. Медіалінгвістика : словник термінів і понять / Л.І. Шевченко, Д.В. Дергач, Д.Ю. Сизонов. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2013. 240 с.
16. Сизонов Д. Нові слова та фразеологізми в українських мас-медіа : словник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2017. 130 с.
17. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг : Соціальна диференціація української мови. Київ: Критика, 2005. 462 с.
18. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної мови. Київ: Критика, 2003. 336 с.
19. Ставицька Л. Українська мова без табу: словник нецензурної лексики та її відповідників. Обсценізми, евфемізми, сексуалізми. Київ: Критика, 2008. 454 с.
20. Стишов О. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації): монографія. Київ : Центр КНЛУ, 2003. 388 с.
21. Столяр М. Аксіологічні особливості лексики молодіжного сленгу (на матеріалі художнього дискурсу кінця ХХ – початку ХХІ століть). *Актуальні проблеми філології та перекладознавства: збірник наукових праць*. Хмельницький: ФОП Бідюк Є. , 2016. Вип. 10. Том 3 (Р-Я). С.102–108.

22. Столяр М. Актуальні аспекти вивчення сленгової лексики: аналітичний огляд. *Актуальні проблеми мовознавства та літературознавства*. Серія: Лінгвістика і літературознавство: зб. наук. пр. Тирасполь, 2014. Вип. 1. С. 386–395.

23. Столяр М. Вікова маркованість функціонування лексико-фразеологічних конститuentів молодіжного соціолекту. *Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародне співробітництво для локального розвитку»*. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. Ч. 1. С. 165–168.

24. Столяр М. Значення молодіжного сленгу для розвитку мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна»: збірник наукових праць. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія». 2015. Вип. 53. С. 233–236.

25. Столяр М. Проблемні питання термінологічного апарату при дослідженні українського молодіжного сленгу. *Наукові записки*. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. Вип. 119. С. 94–99.

26. Столяр М. Функції молодіжного сленгу (на матеріалі сучасного художнього дискурсу). *Наукові записки*. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. Вип. 129. С. 262–266.

27. Hilliard A. Spoken Grammar and Its Role in the English Language Classroom. *English Teaching Forum*. 2004. № 4. P. 2-5.

28. McCarthy M. *Explorations in Corpus Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. 56 p.

29. McCarthy M. Spoken Grammar: Why Is It Important? URL: https://www.youtube.com/watch?v=dR_ueIvvd84 (дата звернення: 22.01.2023).

30. McCarthy M., Carter R. Spoken Grammar: What Is It and How Can We Teach It? *ELT Journal*. 1995. № 49 (3). P. 207-218.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

31. Маск М. Жінка, яка має план. Життя, сповнене пригод, краси й успіху; пер. з англ. А. Цвіри. Харків : Віват, 2021. 224 с.
32. Musk M. A Woman Makes a Plan: Advice for a Lifetime of Adventure, Beauty, and Success. New York : Viking, 2019. 224 p.
33. Грін Дж. В пошуках Аляски : Роман; Пер. з англ. Віри Назаренко. К. Видавнича група КМ-БУКС, 2017. 288 с.
34. Green J. Looking for Alaska. NY: Penguin Books, 2008. 288 p.

ABSTRACT

The thesis consists of an introduction, two chapters, conclusions and a list of references.

The aim of the thesis is to investigate lexical transformations in the process of translating slang into English.

The object of the thesis is lexical transformations in the process of slang translation.

The subject of the thesis is the regularities of using lexical transformations in the process of translating slang into English.

The study used descriptive, contextual, and quantitative methods. The descriptive method allowed us to systematize and interpret the slang units that made up the research material. The contextual method helped to determine the linguistic and extra-linguistic features of newly formed slang units; quantitative analysis helped to determine the frequency of use of translation transformations of slang units.

The first section deals with theoretical and methodological features of slang use. It is determined that slang studies are interdisciplinary in nature, as they are conducted at the intersection of linguopragmatics and sociolinguistics, speech act theory and foreign language teaching methods, psychology, sociology and social anthropology, cultural studies and gender studies.

The second section identifies the leading strategies for translating slang. For this purpose, the text of May Musk's novel "A woman makes a plan: advice for a lifetime of adventure, beauty, and success" and its Ukrainian translation were used.

The purpose of studying slang and slang usage at the theoretical level is to understand how people successfully manage interpersonal relationships to achieve personal and group interests. In the context of ecolinguistics, the linguistic parameters of this category are fundamental for establishing the boundaries of the field of destructive communication.